



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 140/2025-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v [REDAKOVANÉ], zastúpeného PARA advokáti, s.r.o., Gagarinova 10/A, Bratislava, proti postupu a opatreniu Špecializovaného trestného súdu na hlavnom pojednávaní konanom 3. júla 2024 v konaní vedenom pod sp. zn. 16T/4/2024 a postupu a uzneseníu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. augusta 2024 v konaní vedenom pod sp. zn. 2Tost/40/2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 ods. 1 a ods. 2 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tiež čl. 47 a čl. 48 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie postupom a opatrením Špecializovaného trestného súdu na hlavnom pojednávaní konanom v termíne 3. júla 2024 v konaní vedenom pod sp. zn. 16T/4/2024 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2Tost/40/2024 a jeho uznesením z 13. augusta 2024. Navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil, prikázal Špecializovanému trestnému súdu konať o námietke zaujatosti a námietke zásahu do prezumpcie neviny z 3. júla 2024. Žiada priznať aj finančné zadosťučinenie 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-3T/32/2014 z 30. novembra 2017 (ďalej len „prvostupňový rozsudok z 30. novembra 2017“) bol sťažovateľ v spoločnom konaní s osobami uvedenými v tomto rozsudku uznaný vinným zo zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného

zákona z roku 2005, z trestného činu vraždy formou účasti podľa § 10 ods. 1 písm. a) a § 219 ods. 1 a 2 písm. f) Trestného zákona z roku 1961, z trestného činu všeobecného ohrozenia formou účasti podľa § 10 ods. 1 písm. a) a § 179 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona z roku 1961, z trestného činu vraždy formou účasti podľa § 10 ods. 1 písm. a) a § 219 ods. 1 a 2 písm. c) a f) Trestného zákona z roku 1961, z trestného činu vraždy formou účasti podľa § 10 ods. 1 písm. a) a § 219 ods. 1 a 2 písm. a), c) a f) Trestného zákona z roku 1961, z trestného činu vraždy formou účasti podľa § 10 ods. 1 písm. a) a § 219 ods. 1 a 2 písm. c) a f) Trestného zákona z roku 1961, z trestného činu vraždy formou účasti podľa § 10 ods. 1 písm. a) a § 219 ods. 1 a 2 písm. c) a h) Trestného zákona z roku 1961, z obzvlášť závažného zločinu ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 a 2 písm. c) a ods. 3 písm. a) Trestného zákona z roku 2005 s poukazom na § 140 písm. c) a § 141 písm. a) Trestného zákona z roku 2005 v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona z roku 2005 a z obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, 2 a 4 písm. b) Trestného zákona z roku 2005 s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona z roku 2005 na skutkovom základe uvedenom v predmetnom rozsudku. Za to bol sťažovateľovi podľa § 219 ods. 2, § 35 ods. 1 a § 29 ods. 3 Trestného zákona z roku 1961 uložený výnimočný trest odňatia slobody na doživotie, na ktorého výkon bol podľa § 39a ods. 2 písm. c) Trestného zákona z roku 1961 zaradený do tretej nápravno-výchovnej skupiny. Sťažovateľovi bol súčasne s poukazom na § 51 ods. 1 Trestného zákona z roku 1961 uložený trest prepadnutia majetku. Napokon bola sťažovateľovi podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku uložená povinnosť na náhradu škody a nemajetkovej ujmy v rozsahu a za okolností špecifikovaných v prvostupňovom rozsudku z 30. novembra 2017, pričom poškodení identifikovaní v predmetnom rozsudku boli so zvyškom nárokov na náhradu škody podľa § 288 ods. 2 Trestného poriadku odkázaní na civilné súdne konanie.

3. Na odvolanie sťažovateľa a ďalších obvinených bol prvostupňový rozsudok z 30. novembra 2017 rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4To/1/2018 z 13. júna 2018 (ďalej len „druhostupňový rozsudok z 13. júna 2018“), ktorý prijal senát 4To v zložení predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a členovia JUDr. Dana Wänkeová a JUDr. Štefan Harabin, s poukazom na § 321 ods. 1 písm. b), d) a f) a ods. 3 Trestného poriadku zrušený v rozsahu uvedenom v tomto rozsudku. Najvyšší súd následne podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku vo veci sám rozhodol v rozsahu špecifikovanom v druhostupňovom rozsudku z 13. júna 2018. Sťažovateľovi bola v tomto zmysle podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku uložená povinnosť na náhradu škody a nemajetkovej ujmy v rozsahu a za okolností špecifikovaných v predmetnom rozsudku, pričom poškodená identifikovaná v tomto rozhodnutí bola so zvyškom nároku na náhradu škody podľa § 288 ods. 2 Trestného poriadku odkázaná na civilné súdne konanie. Odvolania špecifikované v danom rozsudku najvyšší súd s poukazom na § 319 Trestného poriadku zamietol.

4. Na dovolanie sťažovateľa najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 2TdoV/10/2021 z 27. marca 2024 (ďalej len „dovolací rozsudok z 27. marca 2024“) podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že druhostupňovým rozsudkom z 13. júna 2018 a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v ustanoveniach uvedených v tomto rozsudku v neprospech sťažovateľa. Najvyšší súd s poukazom na § 386 ods. 2 Trestného poriadku preto zrušil prvostupňový rozsudok z 30. novembra 2017 a druhostupňový rozsudok z 13. júna 2018 vo výrokoch týkajúcich sa sťažovateľa, pričom zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej zrušením došlo, stratili podklad. V ďalšom výroku dovolacieho rozsudku z 27. marca

2024 najvyšší súd podľa § 388 ods. 1 a 2 Trestného poriadku prikázal Špecializovanému trestného súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol v inom zložení senátu. Súčasne postupom podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku vzal sťažovateľa do väzby, pričom väzbu sťažovateľa s poukazom na § 80 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného poriadku nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

5. Po vrátení veci Špecializovanému trestnému súdu bola vec náhodným výberom pridelená pod sp. zn. 16T/4/2024 senátu 16T, ktorý pracuje v zložení predseda senátu JUDr. Jozef Pikna, členky JUDr. Ružena Sabová a JUDr. Renáta Greif Radovčičová a náhradná členka JUDr. Eliška Šnajderová. S poukazom na § 31 ods. 1 a 5 Trestného poriadku (s účinnosťou od 15. marca 2024 § 31 ods. 1 a 4 Trestného poriadku, pozn.) sťažovateľ vzniesol proti JUDr. Ružene Sabovej námietku zaujatosti, o ktorej rozhodol Špecializovaný trestný súd uznesením sp. zn. 16T/4/2024 zo 6. mája 2024 tak, že JUDr. Ruženu Sabovú podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku v nadväznosti na § 31 ods. 1 Trestného poriadku nevytlúčil z vykonávania úkonov trestného konania v danej veci. Proti tomuto uzneseniu podal sťažnosť s uvedením nového dôkazu, ktorý mal odôvodňovať zaujatosť JUDr. Ruženy Sabovej nad rámec dôkazov uvedených v konaní pred Špecializovaným trestným súdom. Avizovaným novým dôkazom bol rozsudok Špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK-2T/6/2015 z 27. apríla 2015, ktorý prijal senát pracujúci v zložení predsedníčka senátu JUDr. Ružena Sabová a členovia JUDr. Vladimír Peteja a Mgr. Ivan Matel. Túto sťažnosť najvyšší súd uznesením z 23. mája 2024, ktoré prijal senát 2Tost pracujúci v zložení predsedníčka senátu JUDr. Dana Wänkeová a členovia JUDr. Beáta Javorková a JUDr. Peter Kaňa, podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol. Predmetné uznesenie najvyššieho súdu sťažovateľ napadol ústavnou sťažnosťou.

6. Sťažovateľ následne na hlavnom pojednávaní konanom pred Špecializovaným trestným súdom 3. júla 2024 vzniesol podľa § 31 ods. 1 a 4 Trestného poriadku ďalšiu námietku zaujatosti proti predsedovi senátu Špecializovaného trestného súdu JUDr. Jozefovi Píkovi (ďalej len „predseda senátu“) pre jeho pomer k aktuálnej trestnej veci a tiež pre jeho pomer k sťažovateľovi, v rámci ktorej zahrnul aj námietku porušenia princípu prezumpcie nevinny (ďalej len „námietka zaujatosti z 3. júla 2024“).

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ objasňuje, že podstatu uplatnenej námietky zaujatosti z 3. júla 2024 videl v neprípustnom postupe predsedu senátu, keď v rámci vykonávania dokazovania čítaním listinných dôkazov, ktoré vykonával predsedom senátu poverený dozorujúci prokurátor, došlo k čítaniu právoplatných rozsudkov z iných trestných konaní týkajúcich sa spolupracujúcich obvinených vystupujúcich v trestnej veci sťažovateľa už v postavení svedkov, pričom prezentované skutkové vety týchto rozsudkov obsahovali podľa vyjadrenia sťažovateľa konštatovanie o vine sťažovateľa vo vzťahu ku skutkom, v ktorých nebola ešte jeho vina (v tomto, ale ani v inom prebiehajúcom konaní) zásadným spôsobom preukázaná. Domnieva sa, že tento neprípustný postup predsedu senátu mal viesť k jeho vylúčeniu v rámci prejednávania uplatnenej námietky zaujatosti z 3. júla 2024, a to na základe konštatovania sťažovateľom namietaného zásahu do princípu prezumpcie nevinny. Podľa vyjadrenia sťažovateľa však predseda senátu Špecializovaného trestného

súdu reagoval na uplatnenú námietku zaujatosti z 3. júla 2024 oznámením, že sa s označenou námietkou Špecializovaný trestný súd vysporiada v rámci hlavného pojednávania prerušeného do 20. augusta 2024, pričom uplatnená sťažnosť na nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku, ktorou sťažovateľ na toto vyrozkumenie predsedu senátu reagoval, bola zamietnutá uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2Tost/40/2024 z 13. augusta 2024. Sťažovateľ napokon svoju argumentáciu završuje tvrdením, že predmetné uznesenie najvyššieho súdu o zamietnutí jeho sťažnosti na nečinnosť vydal senát, ktorého členkou je aj špecifikovaná sudkyňa, ktorá podľa vyjadrenia sťažovateľa sa „ako sudca spravodajca podieľala na nezákonnom odsúdení sťažovateľa v konaní pod sp. zn. 4To/1/20218“.

8. V postupe oboch konajúcich súdov, tak Špecializovaného trestného súdu, ako aj najvyššieho súdu, sťažovateľ vidí porušenie všetkých svojich označených práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľova je jeho tvrdenie o neprípustnom postupe predsedu senátu Špecializovaného trestného súdu prejednávajúceho v prvom stupni trestnú vec sťažovateľa, ktorý (postup) podľa presvedčenia sťažovateľa spochybňuje *de facto* nestrannosť tohto sudcu a mal by mať za následok jeho vylúčenie z prejednávania meritórnej trestnej veci sťažovateľa.

10. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa sťažovateľovou ústavnou sťažnosťou môže vecne zaoberať len vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v trestnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám alebo právnickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom (m. m. napr. I. ÚS 104/2023, II. ÚS 137/2019, II. ÚS 257/2021).

11. Trestné konanie je od začiatku až do svojho konca procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov; m. m. napr. I. ÚS 104/2023).

12. Ústavný súd v konkrétnych okolnostiach trestnej veci sťažovateľa poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ bude môcť, ak by sa to ukázalo ako potrebné, využiť možnosť podania riadneho opravného prostriedku vo forme odvolania podľa § 306 Trestného poriadku, prípadne aj mimoriadneho opravného prostriedku [dovolania podľa § 368 ods. 1 v spojení s § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku].

13. Pokiaľ ide o odvolanie, obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže podať odvolanie pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. V nadväznosti na to ústavný súd v konkrétnosti odkazuje na § 321 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého odvolací súd zruší napadnutý rozsudok (okrem iných prípadov) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby (m. m. napr. II. ÚS 258/2019, III. ÚS 214/2024).

14. V súvislosti s potenciálnou možnosťou využitia dovolania ústavný súd pripomína, že § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku je postavený na slovnom spojení „sudca... ktorý mal byť vylúčený...“, pričom takto formulovaná dikcia neumožňuje najvyššiemu súdu odmietnuť dovolanie pre absenciu tohto dôvodu iba odkazom na iné rozhodnutie (a) o ne/vylúčení sudcu. Naopak, ústavnou povinnosťou najvyššieho súdu je v záujme reálneho naplnenia práv obvineného pri takto uplatnenom dôvode dovolania meritórne skúmať, či sudca, vo vzťahu ku ktorému bol tento dovolací dôvod uplatnený, mal alebo nemal byť (teda nie či bol alebo nebol) vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania (m. m. napr. I. ÚS 129/2010, I. ÚS 104/2023).

15. Z predchádzajúcich bodov odôvodnenia tohto uznesenia vyplýva, že skutočnosti namietané sťažovateľom potenciálne zakladajú (nie bez ďalšieho preukazujú, pozn.) dôvod na podanie opravných prostriedkov. Účinná právna úprava teda sťažovateľovi umožňuje v nasledujúcom štádiu trestného konania domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich práv, a to prostredníctvom opravných prostriedkov, na základe ktorých podania je opravný súd oprávnený a povinný preskúmať opodstatnenosť tvrdení sťažovateľa o nedostatku nestrannosti jedného z členov senátu prejednávajúceho trestnú vec sťažovateľa v merite, tak ako ich predostrel v podanej ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 258/2019, III. ÚS 214/2024).

16. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ má v systéme trestného konania k dispozícii účinné prostriedky na dosiahnutie ochrany svojich práv v prípade uznania jeho argumentácie všeobecnými súdmi oprávnenými a povinnými konať o opravných prostriedkoch. Za týchto okolností nie je dôvod, aby ústavný súd vstupoval do prebiehajúceho trestného konania a neprípustne (predčasne) si tak uzurpoval právomoc súdu rozhodujúceho o prípadnom opravnom prostriedku (opravných prostriedkoch) sťažovateľa. Ústavný súd pripomína, že nevyužitie označenej možnosti ochrany práv nemožno nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy; m. m. napr. III. ÚS 214/2024).

17. Pokiaľ sťažovateľ v kontexte dôvodových línií ústavnej sťažnosti poukazuje na nález z 23. mája 2024 (sp. zn. I. ÚS 79/2024), ústavný súd odkazuje na svoje predchádzajúce rozhodnutie (uznesenie sp. zn. III. ÚS 513/2024 z 2. októbra 2024), ktorým ústavný súd odmietol ako neprípustnú ústavnú sťažnosť sťažovateľa, o podaní ktorej sťažovateľ ústavný súd informuje v odôvodnení aktuálnej

ústavnej sťažnosti (pozri bod 5 posledná veta odôvodnenia tohto uznesenia). Závery minulého rozhodnutia ústavného súdu platia aj v aktuálne posudzovanej veci. V minulom rozhodnutí ústavný súd „*upriamil pozornosť na odlišnosti sťažovateľovej veci a veci sp. zn. I. ÚS 79/2024, v dôsledku čoho nemožno závery tohto nálezu bez ďalšieho aplikovať na okolnosti aktuálnej veci. Predovšetkým sa javí podstatné, že nálezom z 23. mája 2024 ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu, ktorým sa rozhodlo o dovolaní. V danom prípade teda účinná právna úprava už sťažovateľovi neumožňovala domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich práv v nasledujúcom štádiu trestného konania. V aktuálnej veci však skutočnosti namietané sťažovateľom, ako ústavný súd podotkol v bodoch 14 až 17 dôvodov tohto uznesenia, potenciálne zakladajú (nie bez ďalšieho preukazujú, pozn.) dôvod na podanie opravných prostriedkov v trestnom konaní. Z uvádzaných dôvodov existujú v aktuálne prejednávanej veci v porovnaní so sťažovateľom zmienenou vecou sp. zn. I. ÚS 79/2024 relevantné odchýlky v procesnej situácii, v dôsledku čoho nemožno závery uvádzané v náleze z 23. mája 2024 mechanicky aplikovať na prípad sťažovateľa.*“.

18. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako neprípustnú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol.

19. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu